

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. P.P.**, zastúpeného JUDr. L. A.A., proti žalovanému **M. S.S.**, zastúpenému JUDr. R. K., **o zaplatenie 5 311,02 € (160 000 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19 C 75/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. februára 2009, sp. zn. 3 Co 110/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. februára 2009, sp. zn. 3 Co 110/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 19. februára 2008 č.k. 19 C 75/2006-77 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 160 000 Sk s príslušenstvom. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 26 684 Sk na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Z rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 12. februára 2002 č.k. 12 Cb 48/02-52, ktorý sa stal právoplatným dňa 16. marca 2002, ustálil, že žalovaná D. K. bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi M. P. istinu 875 682,- Sk s 22,25 % úrokom zo sumy 117 500 Sk od 23. septembra 1999 až do zaplatenia a s 22,25 % úrokom zo sumy 620 000 Sk od 26. augusta 1999 až do zaplatenia a nahradiť trovy konania. Z exekučného spisu sp. zn. Ex 1004/02 zistil, že dňa 10. apríla 2002 oprávnený M. P. proti povinnej D. K. podal návrh na vykonanie exekúcie, t.j. vymoženie čiastky v zmysle vyššie označeného rozsudku Krajského súdu v Košiciach. Okresný súd Košice I poverením zo dňa 25. apríla 2002 č. 5802 poveril vykonaním exekúcie súdneho exekútora JUDr. D.. Súdny exekútor dňa 22. septembra 2006 vydal upovedomenie o začatí exekúcie prikázaním iných peňažných pohľadávok v exekučnej veci oprávneného M. P. proti povinnej D. K., ktorým zakázal povinnej, aby po tom, keď sa jej doručí upovedomenie o začatí

exekúcie príkazom iných peňažných pohľadávok, akokoľvek nakladala so svojou pohľadávkou až do výšky vykonateľnej pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie, pričom sa jednalo o pohľadávku povinného M. S.. Príkazom na začatie exekúcie príkazom iných peňažných pohľadávok zo dňa 22. septembra 2006 v exekučnom konaní oprávneného M. P. proti povinnej D. K. prikázal dlžníkovi povinnej M. S., aby po doručení tohto príkazu nevyplácal pohľadávku povinnej D. K., ale aby ju vyplatil na účet oprávneného prostredníctvom záložného účtu súdneho exekútora bezodkladne po tom, keď sa mu doručí exekučný príkaz. Jednalo sa o pohľadávku povinnej D. K. voči svojmu dlžníkovi M. S. z titulu neuhradenej pôžičky, ktorá mu bola poskytnutá dňa 20. septembra 1996 v sume 160 000,- Sk. Medzi jej dlžníkov patril aj Ing. K. S., ktorý jej dlhoval 2 400 000 Sk. Z toho dôvodu žalobca M. P. podal proti Ing. K. S. žalobu, ktorou sa domáhal zaplattenia sumy 875.682,- Sk s príslušenstvom. Rozsudkom Okresného súdu Košice I zo dňa 23. mája 2006, č.k. 36 C 5/2005-65, ktorý sa stal právoplatným 1. júla 2006 a tým aj vykonateľným, bol žalovaný Ing. K. S. zaviazaný zaplatiť žalobcovi M. P. sumu 875.682,- Sk s príslušenstvom a nahradiť trovy konania. Žalobca v konaní nepreukázal, že by bol využil toto svoje právo a domáhal sa plnenia formou exekúcie od dlžníka povinnej Ing. K. S.. Naopak, podal žalobu proti M. S. a to napriek tomu, že právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím v konaní sp. zn. 36 C 5/2005 mu bola priznaná celá žalovaná suma aj s príslušenstvom (podľa právoplatného rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 12 Cb 48/2002, istina 875 682,- Sk s príslušenstvom). V tomto konaní sa žalobca proti M. S. domáhal zaplattenia sumy 160 000,- Sk z toho istého dôvodu ako proti žalovanému v konaní sp. zn. 36 C 5/2005. Z pripojenej doručenky bolo zistené, že exekučný príkaz M. S. nebol doručený, a že doručenková obálka sa súdnemu exekútorovi vrátila dňa 27. septembra 2006 s poznámkou pošty, že adresát požiadal o doposielanie. Pokiaľ by súd žalobe žalobcu vyhovel a zaviazal žalovaného na zaplattenie istiny 160 000,- Sk, mal by žalobca pre vymoženie peňazí (podľa rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 12 Cb 48/2002) ďalší titul na výkon rozhodnutia – prvým je právoplatný rozsudok sp. zn. 36 C 5/2005 na sumu 875 682,- Sk, teda na celú sumu priznanú rozsudkom sp. zn. 12 Cb 48/2002, čo nie je podľa zákona možné, pretože by to viedlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalobcu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. februára 2009 sp. zn. 3 Co 110/2008 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny. Priznal advokátke

JUDr. L. A. odmenu právneho zastúpenia 1 126,72 €, ktorú prikázal vyplatiť z prostriedkov štátu, a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania 233,55 € na účet jeho právneho zástupcu do troch dní. Uviedol, že sa zaoberal iba odvolacími dôvodmi, ktoré uviedol žalobca v odvolací podanom osobne na súd dňa 26. marca 2008 a s prihliadnutím na § 205 ods. 3 O.s.p. sa nezaoberal podaniami, označenými ako dodatok k odvolaniu a doplnenie odvolania, ktoré boli doručené súdu dňa 14. apríla 2008 a 29. apríla 2008. Uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že neboli splnené predpoklady pre to, aby žalobca mohol účinne podať žalobu proti žalovanému ako dlžníkovi povinnej z dôvodu, že žalovanému nebol doručený exekučný príkaz, nemohla byť žaloba úspešná. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 140 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho navrhol zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p., keď mal za to, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedol, že prvostupňový súd rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 19. februára 2008, sp. zn. 19 C 75/2006. Následne uznesením zo dňa 8. apríla 2008, č.k. 19 C 75/2006-95 ustanovil súd v súlade s § 30 O.s.p. žalobcovi JUDr. L. A., advokátku ako zástupkyňu na ochranu jeho záujmov. Uvedené uznesenie bolo JUDr. L. A. doručené až dňa 14. apríla 2008, teda po uplynutí zákonom stanovenej 15 dňovej lehoty na podanie odvolania. Právna zástupkyňa žalobcu v lehote 15 dní od doručenia predmetného uznesenia o ustanovení za právnu zástupkyňu doplnila odvolanie žalobcu, ktorým sa odvolací súd nezaoberal. Práve v tejto skutočnosti namietal dovolateľ porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenie práva občana na spravodlivú súdnu ochranu, zakotvenú v § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Namietal i nesprávne právne posúdenie veci s poukazom na § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadal zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Mal za to, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a dôvody uvedené v dovolaní nie sú spôsobilé privodiť iné rozhodnutie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.)

najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide i potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda ani nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania ani súd prvého stupňa neriešil otázku neplatnosti zmluvnej podmienky (§ 238 ods. 3 O.s.p.). So zreteľom na to je zrejmé, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p.

Dovolanie žalobcu by vzhľadom na to bolo procesne prípustné, len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p.

Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako

účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vzhľadom na námietky dovolateľa a tiež s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľ v dovolaní namietal (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznával. Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým nesúhlasí bolo na základe jeho odvolania preskúmané odvolacím súdom.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.; podľa dovolacieho súdu totiž postupom odvolacieho súdu bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom a konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Ustanovením zástupcu účastníkovi na jeho žiadosť súd realizuje naplnenie čl. 37 ods. 2 Listiny základných práva a slobôd, podľa ktorého má každý právo na právnu pomoc pred súdmi a to od začiatku konania.

V predmetnej veci ustanovil súd prvého stupňa po podaní odvolania žalobcovi na jeho návrh zástupcu z radov advokátov na obranu jeho záujmov (§ 30 O.s.p. v znení do 31. decembra 2009) uznesením zo dňa 8. apríla 2008, č.k. 19 C 75/2006-95, ktoré

ustanovená advokátka prevzala dňa 14. apríla 2008, t.j. po 15 dňovej lehote na podanie odvolania. V súlade so svojím poverením podala právne odôvodnené doplnenie odvolania žalovaného, ktoré ešte doplnila podaním na súd dňa 29. apríla 2008.

Ako uviedol vo svojom odôvodnení rozsudku odvolací súd, týmito podaniami sa nezaoberal a bez nariadenia odvolacieho pojednávania dňa 19. februára 2009 vo veci meritórne rozhodol dovolaním napadnutým rozsudkom.

V zmysle § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

V zmysle § 205 ods. 2 odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

a) neboli splnené podmienky konania, rozhodol vecne nepríslušný súd prvého stupňa, rozhodnutie súdu prvého stupňa vyniesol vylúčený sudca alebo súd prvého stupňa bol nesprávne obsadený; to neplatí, ak senát rozhodoval namiesto samosudcu,

b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej,

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci,

g) súd prvého stupňa neprihliadol na námietky odvolateľa napriek tomu, že na to neboli splnené podmienky podľa § 175 ods. 3, časť prvej vety za bodkočiarkou.

V zmysle § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

V predmetnej veci odvolanie dňa 26. marca 2008 podal žalobca, z ktorého odvolania je zrejmé, čoho sa svojím odvolaním domáha, a odvolací súd mal zrejme za to, že tento

podaný opravný prostriedok má náležitosti podľa hore uvedeného § 205 O.s.p., t.j., že nemá vady, ktoré by bolo potrebné odstrániť postupom podľa § 209 O.s.p. Ako je zrejmé z obsahu odvolania, a obsahu dodatkov k odvolaniu, podaného právnu zástupkyňou dňa 14. apríla 2009 a 29. apríla 2009, (t.j. v dobe do rozhodnutia odvolacieho súdu), tieto doplnenia odvolania neobsahujú nové dôvody, nemodifikujú jeho pôvodný obsah, ani nemenia rozsah odvolania, ale len spresňujú právnu kvalifikáciu dôvodov odvolania, ktoré podal v zákonnej lehote žalovaný.

Je nesporné, že súd a to i odvolací sa musí zaoberať každým podaním účastníkov v prebiehajúcom konaní a posúdiť toto podľa jeho obsahu, v danom prípade ako doplnenie obsahu odvolania, nie ako zmenu jeho dôvodov a rozsahu, ako to posúdil odvolací súd, tým, že sa s poukazom na § 205 ods. 3 O.s.p. týmito dodatkami nezaoberal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na to, že ak súd síce formálne koná v medziach práva, ale prostredníctvom jeho realizácie neguje obsah jeho ustanovení, ide síce o výkon práva, ale o chybný výkon práva.

Ak sa preto odvolací súd nezaoberal podaniami žalobcu, ktorými doplnil svoje odvolanie a tieto pri preskúmaní vecnej správnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa nevyhodnotil s poukazom na § 132 O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p., ale ich odmietol s poukazom na lehotu uvedenú v § 205 ods. 3 O.s.p., svojím postupom žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 4 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová